

Benedek Endre

(Egercsehi, 1912. 05. 13. – Esztergom, 1987. 12. 03.)

Összeállította: Kovács Eleonóra

Bányamérnök, barlangkutató. A Soproni Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolán 1934-ben szerzett oklevelet. Fejér megyéhez a Gánti Bányüzemben végzett tevékenysége révén kötődik, ahol 1937. február 22-én kezdett el dolgozni, 1940-től főmérnök, 1942-től Óbarok-Vázsonypusztán üzemvezető főmérnök. 1946-ig dolgozott az üzemben. Számos szakmai elismerés birtokosa. Alapító tagja volt a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnak. Emlékét őrzi a „Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület” is, amely 1992-ben a sátorkőpusztai barlang nagytermében emléktáblát helyezett el a tiszteletére.

Benedek Endre bányamérnök 1912. május 13-án született Egercsehiben. Elemi iskoláit Pécs-bányatelepen, a gimnáziumot Pécsen végezte. 1930-ban kezdte meg tanulmányait a Soproni Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolán. 1934-ben szerzett bányamérnöki oklevelet.

Egyetemi tanulmányait követően először az European Gas and Electric Co. Mihályi Üzemében fúrású üzemmérnökként dolgozott, s a zalai olajmezők feltárási munkálataiban vett részt, majd robbantómester volt a Krasny, Fröhlich und Klüpfel Pécs-Vasas bányüzemében. Rövid ideig Győrben a határőrségnél teljesített szolgálatot, majd a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. alkalmazta, mint bányamérnököt.

1937. február 22-én került Fejér megyébe az Alumíniumérc Bánya és Ipar Rt. gánti bányüzemébe beosztott mérnökként. Tevékenységét a hosszúharasztosi bányüzemben kezdte. 1940-ben főmérnöki beosztást kapott, feladata e minőségében a Meleges I., Hosszúharasztos és Újfeltárás bányüzemek irányítása és összehangolása volt. 1942-ben kezdődött meg Óbarok-Vázsonypusztán a bauxit részletes megkutatása, feltárása, majd ezt követően a termelés megindítása. A bányüzem vezetőjének, üzemvezető főmérnöki beosztásban Benedek Endrét nevezték ki 1942. december 1-én.

1944 decemberében német utasításra meg kellett kezdeni a bányüzem leszerelését és nyugatra szállítását. Benedek munkatársaival együtt igyekezett megmenteni a bányafelszereléseket, s lassítani a szétszerelés és szállítás folyamatát. Lélekjelenlétének köszönhetően több igen fontos eszközt sikerült így megmenteniük. 1945 januárjában súlyosan megbetegedett, így csak az év végére került vissza Gántra.

1946. december 4-én áthelyezték a MASZOBAL (Magyar-Szovjet Bauxit-Alumínium Rt.) nyirádi üzemébe, amelynek 1951. május 31-ig igazgatója volt. Vezetése alatt az üzemet sikerült korszerűsíteni és gépesíteni. Ezt követően 1955 júliusáig Tatabányán dolgozott a síkvölgyi bányüzemnél üzemvezető főmérnökként. Innen Budapestre került az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőségre, majd 1957. január 1-étől a Dorogi Kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen volt főmérnök egészen nyugdíjba vonulásáig, 1970. június 1-éig.

Szakmai pályafutásának legkiemelkedőbb eredményei voltak a Nyirádi Bauxitbánya üzemének háború utáni újrarendelése, korszerűsítése, valamint a tatabányai VII-es és XI-es számú aknaüzemek modernizálása. Tudását, tapasztalatait tanárként is kamatoztatta és ismereteit átadta az ifjabb nemzedéknek. 1957-58-ban bányaművelést tanított a Hell József Bányagépészeti Technikumban.

Szakmájához kapcsolódott egyik hobbjában, a kőzetgyűjtés. Az egykorú vélemények szerint igen szép, több mint 200 darabból álló gyűjteménye gánti gipszkristályokat és különleges bauxitokat tartalmazott.

Sokoldalú ember volt. Érdekelte a természetjárás és a sport is. Gánton Ráczkevi József tisztviselővel karöltve megalapította a Gánti Bauxitbánya labdarúgócsapatát, s nemcsak szervezője, de aktív játékosa is volt a csapatnak.

Gánti évei alatt feleségével együtt a bányatelep kulturális életét igyekeztek fellendíteni, sikerrel.

Dorogon megismerkedett a terület különleges természeti értékeivel, s a fiatalokat összefogva megalakította a Kadić Ottokár Barlangkutató Csoportot. Sok energiát fordított a sátorkőpusztai barlang és a környező barlangok feltárására, megóvására és népszerűsítésére. Részt vett a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1958. évi megalakításában, amelynek kezdetben, majd 1981-től 1986-ig választmányi tagja volt, 1963-tól 1981-ig pedig a Fegyelmi Bizottság elnöki tisztségét töltötte be. Munkásságáért a Társulat Herman Ottó-éremmel tüntette ki 1974-ben.

Eredményes szakmai tevékenységéért több ízben részesült elismerésben. 1952-ben a Magyar Népköztársaság Érdemérem Arany fokozatát, 1954-ben a Munka Érdemrend Ezüst fokozatát, 1956-ban a Bányászati Szolgálati Érdemérem Ezüst fokozatát kapta. 1960-ban a Bányászat Kiváló Dolgozója elismerés, 1969-ben pedig a Bányászati Szolgálati Érdemérem Arany fokozatának birtokosa lett.

1984. szeptember 1-jén vehette át arany diplomáját a Miskolci Egyetemen.

Élete utolsó éveit betegségei nehezítették meg. 1987. december 3-án hunyt el az esztergomi kórházban.

Emlékét nem csupán szakmai körökben őrzik, de a nagy természetjáró és ásványgyűjtő nevét vette fel „Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédő Egyesület” is (BEBTE) 1989-ben (a Kadić Ottokár Barlangkutató Csoport jogutódja). A sátorkőpusztai barlangban is egy terem őrzi a nevét (Benedek Endre-terem), ahol emléktáblát is avattak tiszteletére 1992-ben.

Forrás:

Neidenbach Ákos – Pusztay Sándor: Magyar hegyisport és turista enciklopédia. Bp., 2005.

Tóth István: Benedek Endre arany okleveles bányamérnök (1912–1987). Magyar Alumíniumipari Múzeumi Füzetek 2. sz., Székesfehérvár, 1996.

<http://www.bebte.hu/pagebarsat.htm>